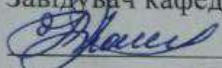
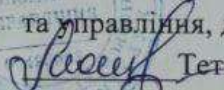


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри, професор
 Ірина КРЮКОВА
« 20 » 08 2024 року

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. декана факультету економіки
та управління, доцент
 Тетяна МАЦІЄВИЧ
« 20 » 08 2024 року

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи, доцент
 Інна МАЛЕЦЬКА
« 20 » 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ОП 1 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

другий (магістерський) рівень
(назва рівня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

07 «Управління та адміністрування»
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

071 «Облік і оподаткування»
(код та найменування спеціальності)

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Облік і оподаткування
(назва освітньої програми)

СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ

Факультет економіки та управління
(факультет, інститут)

ОДЕСА – 2024

Робоча програма освітнього компонента «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» для здобувачів вищої освіти освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування» спеціальності 071«Облік і оподаткування» за другим (магістерським рівнем) вищої освіти.

Розробник програми: Тетяна ГНАТЬЄВА, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри *обліку і оподаткування*
Протокол № 1 від 18 серпня 2024 року

Завідувач кафедри
обліку і оподаткування



Ірина КРЮКОВА

Гарант освітньої програми



Ірина КРЮКОВА

© Тетяна ГНАТЬЄВА, ОДАУ, 2024 рік

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання	заочна форма навчання

Кількість кредитів – 5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»	Обов’язкова	
Змістових модулів – 2	Освітня програма «Облік і оподаткування» 		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 56/94 (59,6%);

для заочної форми навчання – 16/134 (11,9%).

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Освітній компонент «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» відноситься до складу обов’язкових освітніх компонентів освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої школи зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Вивчення здобувачами освітнього компоненту «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» здійснюється на основі отриманих знань та практичних навичок з освітніх компонент

«Бухгалтерський облік (теорія)», «Фінансовий облік І», «Фінансовий облік II» «Управлінський облік», «Менеджмент», «Аналіз господарської діяльності», «Звітність підприємств», «Організація обліку та оптимізація оподаткування», «Стратегічний менеджмент», «Стратегічний аналіз» тощо.

Метою викладання освітнього компонента «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» є формування системи теоретичних знань і практичних навичок щодо генерування та оброблення облікової інформації у цілях продукування якісного та релевантного інформаційного забезпечення процесу прийняття рішень на всіх рівнях управління суб'єктом господарювання.

Предметом освітнього компонента є сукупність теоретико-методичних та прикладних засад бухгалтерського обліку як елементу управління діяльністю підприємством.

Завдання викладання освітнього компонента «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» є теоретична та практична підготовка здобувачів з питань:

- розуміння сутності, значення та функцій бухгалтерського обліку у системі управління на різних рівнях господарювання;
- опанування загальних принципів, методик і технік підготовки управлінської бухгалтерської звітності;
- здобутті практичних навиків управління витратами на всіх рівнях управління бізнес-суб'єктом;
- знання теоретичних, методичних та практичних засад політики ціноутворення на рівні підприємства;
- розуміння та здатність використовувати у практичній діяльності сучасних концепцій управління вартістю підприємства;
- ознайомлення із збалансованою системою показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;
- здобуття практичних навиків та методів підготовки еколого-орієнтованої управлінської звітності компанії;
- здобуття практичних навиків та методів підготовки внутрішньої соціально-орієнтованої управлінської звітності підприємства;
- здобуття вмінь та практичних навиків оцінювання рівня якості облікової інформації в управлінні діяльністю підприємством.

У результаті вивчення освітнього компонента «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» здобувач повинен:

Знати:

- сучасні методики, техніки та інструменти формування облікової інформації для фактичних і потенційних потреб управління підприємством;
- теоретичні, методологічні та практичні засади використання бухгалтерського обліку як інформаційного джерела в управлінні підприємством;
- порядок формування бухгалтерської звітності для управління підприємством;
- систему показників, за допомогою яких здійснюється оцінка результативності процесу управління підприємством на різних його рівнях;
- сутність професійного судження та порядок його застосування в бухгалтерському обліку.

Вміти:

- класифікувати облікову інформацію, будувати систему бухгалтерського обліку для потреб управління;
- організовувати формування облікової інформації за стадіями облікового процесу, управляти якістю бухгалтерського обліку, контролювати якість облікової інформації;
- здійснювати підготовку бухгалтерської звітності, визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, консультувати управлінський персонал підприємства щодо облікової інформації, розробляти форми управлінської бухгалтерської звітності;
- формувати управлінську бухгалтерську звітність для управління економічним об'єктом;
- оцінювати інформаційні потреби користувачів, якість облікової інформації та бухгалтерську звітність;
- застосовувати техніки та методики надання облікової інформації для сучасних та потенційних потреб управління підприємством.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення освітнього компонента «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» у здобувача формуються:

Загальні компетентності (ЗК):

- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 01);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 05);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 06);
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК 08);
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт (ЗК 11).

Спеціальні (фахові) компетентності:

- здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу (СК01);
- здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації (СК05);
- здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства (СК07);
- здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору (СК08);
- здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування (СК9);
- здатність організовувати та виконувати професійну діяльність з дотриманням засад соціальної відповідальності на основі цінностей професійного соціуму,

розуміння гідності, прав і потреб людини, економіки та суспільства, у відповідності із концепцією сталого розвитку (СК 11).

Програмні результати вивчення освітнього компонента «*Бухгалтерський облік в управлінні підприємством*»:

- вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління (ПРН 1);
- знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження (ПРН 2);
- володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання (ПРН 5);
- визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації (ПРН 6);
- розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання (ПРН 7);
- формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання на корпоративному рівні, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень (ПРН 9);
- збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень (ПРН 10);
- розробляти та оцінювати ефективність системи контролю суб'єктів господарювання (ПРН 11);
- обґрунтовувати інноваційні підходи до інформаційного забезпечення системи контролю використання ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання та органів державного сектору з урахуванням стратегії розвитку бізнесу (ПРН 12);
- готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування (ПРН 17);
- вміти організовувати та виконувати професійну діяльність з дотриманням засад соціальної відповідальності на основі цінностей професійного соціуму, розуміння гідності, прав і потреб людини, економіки та суспільства у відповідності із концепцією сталого розвитку (ПРН 20).

4. СТРУКТУРА ОСВІТЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Роль та значення бухгалтерського обліку в системі управління підприємством												
Тема 1. Сутність і місце облікової інформації в	9	2	2			5	12	1				11

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
управлінні підприємством												
Тема 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством	9	2	2			5	12	2				10
Тема 3. Принципи, методики і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності	9	2	2			5	11		1			10
Тема 4. Оцінювання очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень	9	2	2			5	12	2				10
Тема 5. Облікова політика в ціноутворенні	9	2	2			5	12	1	1			10
Тема 6. Бухгалтерський облік у системі управління вартістю підприємства	11	4	2			5	11		1			10
Модульна контрольна робота №1	14		2			12						
Разом за змістовим модулем 1	70	14	14			42	70	6	3			61
Змістовий модуль 2. Значення бухгалтерського обліку при формуванні збалансованої системи показників в управлінні підприємством												
Тема 7. Збалансована система показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством	12	4	2			6	16	2	1			13
Тема 8. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством	10	2	2			6	12	-	-			12
Тема 9. Бухгалтерський облік для прийняття екологічних рішень	11	2	2			7	14	1	1			12
Тема 10. Бухгалтерський облік для прийняття соціальних рішень	11	2	2			7	14	1	1			12
Тема 11. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками підприємства	10	2	2			6	12	-	-			12
Тема 12. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку	10	2	2			6	12	-	-			12
Модульна контрольна робота №2	16		2			14						
Разом за змістовим модулем 2	80	14	14			52	80	4	3			73
Усього годин	150	28	28			94	150	10	6			134

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.

Тема 1. Сутність та місце облікової інформації в управлінні підприємством.

Сутність та значення економічної інформації. Облікова інформація в системі економічної інформації. Основні характеристики облікової інформації (специфіка облікової інформації, принципи та класифікація облікової інформації). Основні споживачі облікової інформації та їх класифікація. Вимоги до облікової інформації. Фази циклу опрацювання облікової інформації. Послідовність опрацювання облікової інформації: збір даних, аналіз кожної операції, перенесення даних до рахунків Головної книги, складання фінансових звітів. Річний цикл опрацювання облікової інформації. Облікова система та обліковий процес.

Тема 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління.

Інформаційні системи: поняття та класифікація. Структура інформаційних систем. Еволюція інформаційних систем, інформаційна система сучасного підприємства. Місце бухгалтерського обліку в інформаційній системі підприємства. Методологія створення інформаційної системи.

Тема 3. Принципи, методики і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності.

Поняття та значення управлінської бухгалтерської звітності. Принципи управлінської бухгалтерської звітності та класифікації її форм. Вимоги до управлінської бухгалтерської звітності. Методики підготовки управлінської бухгалтерської звітності. Техніка підготовки управлінської бухгалтерської звітності. Критерії оцінки ефективності управлінської бухгалтерської звітності. Інтегрована управлінська бухгалтерська звітність.

Тема 4. Оцінювання очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень.

Очікувати витрати: поняття, склад та види. Стратегічне прогнозування в процесі прийняття управлінських рішень та потреба в інформаційному забезпеченні. Потреба в оцінці майбутніх витрат при прийнятті управлінських рішень.

Тема 5. Облікова політика в ціноутворенні.

Сутність цінової політики підприємства та її аналіз як елемента ринкової стратегії підприємства. Основні етапи цінової політики підприємства. Процесний підхід як важлива передумова формування облікової політики управлінською спрямованістю. Складники системи управління як об'єкти облікової політики. Склад елементів обліково-економічної політики для обґрунтованого процесу ціноутворення на підприємстві. Методика визначення цін. Інформаційне забезпечення бухгалтерським обліком трансфертного ціноутворення (відповідь на виклики щодо глобальних мережевих поставок, нестабільності на ринках).

Тема 6. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства.

Основи теорії управління вартістю та оцінки бізнесу потреба в управлінні вартістю економічного суб'єкта. Внутрішні (ендогенні) та зовнішні (екзогенні)

фактори вартості підприємства. Види вартості бізнесу в залежності від управлінських потреб. Вартість підприємства як важливий критерій оцінки ефективності підприємства. Етапи визначення вартості компанії та їх інформаційне забезпечення. Балансова та ринкова вартість майна підприємства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЗНАЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРИ ФОРМУВАННІ ЗБАЛАНСОВАНОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Тема 7. Збалансована система показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Сутність обліково-аналітичного забезпечення (функції, склад, основні стадії його формування). Обліково-аналітична система. Збалансована система показників в управлінні підприємством (поняття та склад). Збалансована система показників як інформаційна підтримка стратегічного рівня управління компаніями. Проблеми запровадження системи збалансованої системи показників на підприємствах.

Тема 8. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством.

Фінансова звітність як компонент інформаційного забезпечення управління підприємством. Інтегрована модель звітності у реалізації концепції сталого розвитку. Переваги застосування інтегрованої звітності. Основні показники інтегрованої звітності в системі прийняття управлінських рішень.

Тема 9. Бухгалтерський облік для прийняття екологічних рішень.

Загальні засади розвитку екологічного менеджменту як фактору сталого розвитку. Екологічний облік як інформаційна підтримка прийняття екологічних рішень. Облік екологічних витрат та екологічних зобов'язань. Поняття екоконтролю та загальні засади проведення екологічного аудиту.

Тема 10. Бухгалтерський облік для прийняття соціальних рішень.

Загальні засади розвитку соціального обліку як основного джерела отримання інформації соціального спрямування. Особливості та основні напрямки обліку соціальних витрат. Порядок відображення показників соціального обліку в звітності. Аудит соціально-орієнтованих витрат.

Тема 11. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками підприємства.

Загальна характеристика системи управління ризиками. Інформаційна підтримка управління ризиками як напрям зниження рівня непередбачуваності, зокрема через прогнозування. Класифікація ризиків підприємства для цілей бухгалтерського обліку.

Тема 12. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку.

Основні якісні характеристики облікової інформації. Основні якісні характеристики бухгалтерського обліку. Сучасні система якісної управлінської інформації. Обліково-аналітичне забезпечення управлінського процесу.

5.2 ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Денна форма навчання

№	Змістовий модуль, теми лекційних занять і орієнтовний перелік питань
Змістовий модуль 1. Роль та значення бухгалтерського обліку в системі управління підприємством – 14 год	
1.1	<i>Сутність та місце облікової інформації в управлінні підприємством (2год)</i> 1 Користувачі та їхні вимоги до облікової інформації 2 Класифікація облікової інформації та вимоги до неї 3 Роль бухгалтерського обліку в управлінні підприємством
1.2	<i>Принципи, методика і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності (2год)</i> 1 Принципи, методи підготовки управлінської звітності 2 Вимоги до управлінської звітності 3 Техніка складання та класифікація управлінської бухгалтерської звітності
1.3.	<i>Оцінювання очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень (4год)</i> 1 Необхідність управління витратами 2 Системи управління витратами 3 Реалізація моделі управління витратами
1.4	<i>Облікова політика в ціноутворенні (2год)</i> 1 Сутність цінової політики підприємства та її аналіз як елемента ринкової стратегії підприємства. 2 Основні етапи цінової політики підприємства. 3 Методика визначення цін.
1.5	<i>Бухгалтерський облік у системі управління вартістю підприємства (4год)</i> 1 Концепції вартісної оцінки підприємства 2 Роль управлінського обліку в системі управління вартістю 3 Збалансована система оцінки діяльності
Змістовий модуль 2. Значення бухгалтерського обліку при формуванні збалансованої системи показників в управлінні підприємством – 14 год	
2.1	<i>Збалансована система показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством (4 год)</i> 1. Сутність обліково-аналітичного забезпечення. Обліково-аналітична система. 2. Збалансована система показників як інформаційна підтримка стратегічного рівня управління компаніями.
2.2	<i>Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством (2год)</i> 1 Фінансова звітність як компонент інформаційного забезпечення управління підприємством. 2 Інтегрована модель звітності у реалізації концепції сталого розвитку. 3 Переваги застосування інтегрованої звітності. 4 Основні показники інтегрованої звітності в системі прийняття управлінських рішень.
2.3	<i>Бухгалтерський облік для прийняття екологічних рішень (2год)</i> 1 Екологічний облік як інформаційна підтримка прийняття екологічних рішень. 2 Облік екологічних витрат та екологічних зобов'язань. 3 Поняття екоконтролю та загальні засади проведення екологічного аудиту.
2.4	<i>Бухгалтерський облік для прийняття соціальних рішень (2год)</i> 1 Загальні засади розвитку соціального обліку. 2 Особливості та основні напрямки обліку соціальних витрат. 3 Порядок відображення показників соціального обліку в звітності. 4 Аудит соціально-орієнтованих витрат.
2.5	<i>Бухгалтерський облік в управлінні ризиками підприємства (4год)</i> 1 Загальна характеристика системи управління ризиками. 2 Інформаційна підтримка управління ризиками. 3 Класифікація ризиків підприємства для цілей бухгалтерського обліку.

5.5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання передбачає підготовку реферату за однією з актуальних проблем бухгалтерського обліку в управлінні підприємством. Метою індивідуального науково-дослідного завдання є оволодіння теоретичними знаннями з питань обліку в управлінні підприємством та набуття практичних вмінь і навичок щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур в управлінні підприємством.

Реферат – це скорочений виклад змісту первинного документа або його частини, з основними фактичними даними й висновками. Він починається з викладу сутності роботи і складається за таким планом: тема, предмет, об'єкт та мета роботи. В рефераті слід показати ті особливості теми, які необхідні для розкриття мети і змісту роботи, методи проведення роботи. Виклад матеріалу в рефераті має бути коротким і точним. Середній обсяг реферату становить приблизно 10-15 друкованих аркушів формату А4. Виконана реферативна робота повинна продемонструвати наявність навичок у здобувача щодо самостійного пошуку та опрацювання джерельної бази з обраної теми. З цією метою здобувач має знайти, ознайомитись і використати декілька наукових, навчальних і науково-методичних публікацій. В яких висвітлюються ті чи інші аспекти обраної теми. До таких джерел належать, по-перше, наукові публікації, по-друге, навчальна література, по-третє, методично-довідкова література з бухгалтерського обліку на підприємстві для цілей управління. У вступі автор аргументує вибір теми, вказує на її важливість, актуальність теми. Основна частина реферативної роботи складається з відповідних розділів. Назва будь-якого розділу основної частини не повинна повторювати назву теми роботи. Висновки робляться щодо кожного з розділів основної частини, а також узагальнення і можливі шляхи розв'язання проблем, розглянутих в основній частині дослідження. Список використаних джерел включає бібліографічний опис усіх опрацьованих і використаних автором у цій роботі джерел інформації.

Детальні методичні рекомендації з виконання ІНПЗ представлені в навчально-методичному комплексі освітнього компоненту.

Тематика рефератів

1. Оцінка вартості аграрного бізнесу підприємства.
2. Розробка плану показників внутрішньої управлінської звітності для впровадження вартісно-орієнтованих концепцій управління.
3. Збір та ознайомлення з внутрішньою управлінською звітністю базового підприємства.
4. Оцінювання очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень.
5. Обґрунтування пропозицій з удосконалення цінової політики підприємства та відображення відповідної інформації у внутрішній управлінській звітності підприємства.
6. Побудова інтегрованої моделі звітності для реалізації концепції сталого розвитку. Переваги застосування інтегрованої звітності.
7. Основні показники інтегрованої звітності в системі прийняття управлінських рішень.

8. Діагностика рівня ризиків діяльності базового підприємства.
9. Складання карти планових екологічних витрат базового суб'єкта дослідження.
10. Побудова збалансованої системи показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством
11. Складання плану соціальних витрат та обґрунтування пропозицій з відображення відповідних індикаторів у внутрішній управлінській звітності підприємства.
12. Розкрити сутність категорії «бухгалтерський облік» як інформаційної системи управління підприємством.
13. Наукове визначення предмета бухгалтерського обліку та його деталізація на об'єкти управління.
14. Концептуальні основи методології бухгалтерського обліку в управлінні.
15. Загальноприйняті у міжнародній практиці принципи побудови бухгалтерського обліку в управлінні.
16. Загальна структура побудови методології бухгалтерського обліку в управлінні.
17. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві як процесу.
18. Бухгалтерський облік екологічної діяльності як інструмент стійкого розвитку.
19. Екологічний облік: суть, необхідність та розвиток.
20. Бухгалтерський облік в системі управління стійким розвитком.
21. Сукупність характеристик якості облікової інформації для управління підприємством.
22. Взаємозв'язок ризиків як фактів господарської діяльності з об'єктами бухгалтерського обліку.
23. Теоретичні основи формування внутрішньогосподарської (управлінської) звітності.
24. Концептуальні підходи формування внутрішньогосподарської (управлінської) звітності.
25. Побудова внутрішньогосподарської (управлінської) звітності сільськогосподарських підприємств.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання освітнього компонента здійснюється у формі читання лекцій, проведення семінарських та практичних занять. Важливим елементом навчання є самостійна робота та виконання індивідуального навчально-практичного завдання у формі реферату. Передбачається участь здобувачів у науково-практичних конференціях, виступах з доповідями.

Основними методами досягнення навчальних цілей є: проведення оглядових та проблемних лекцій; участі у семінарських і практичних заняттях; отримання консультації; виконання самостійної роботи; проведення підсумкового контрольного випробування.

Таблиця 1

Відповідність програмних результатів та методів навчання

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 1. Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління	Пояснення, порівняння, спостереження, узагальнення
ПРН 2. Знати теорію, методiku і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження	Інструктаж, узагальнення, розгляд кейсів, аналіз конкретних ситуацій
ПРН 5. Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосовування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання	Аналіз конкретних ситуацій, порівняння, узагальнення
ПРН 7 Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання	Аналіз конкретних ситуацій, розгляд кейсів, метод презентацій
ПРН 9 Формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання на корпоративному рівні, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень	Аналіз конкретних ситуацій, розгляд кейсів, метод презентацій
ПРН 10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень	Аналіз, порівняння, синтез, узагальнення
ПРН 11. Розробляти та оцінювати ефективність системи контролю суб'єктів господарювання	Діалог, навчальна дискусія
ПРН 12. Обґрунтовувати інноваційні підходи до інформаційного забезпечення системи контролю використання ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання та органів державного сектору з урахуванням стратегії розвитку бізнесу	Аналіз конкретних ситуацій, розгляд кейсів, метод презентацій
ПРН 17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування;	Аналіз, порівняння, синтез, узагальнення, метод презентацій
ПРН 20. Вміти організовувати та виконувати професійну діяльність з дотриманням засад соціальної відповідальності на основі цінностей професійного соціуму, розуміння гідності, прав і потреб людини, економіки та суспільства у відповідності із концепцією сталого розвитку.	Діалог, навчальна дискусія.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням щодо системи оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 227-заг від 22 вересня 2023 року.

Якість засвоєння змісту освітнього компонента (незалежно від форми контролю) в Університеті **оцінюється** за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «не зараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання знань: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
------------	-------------	-------------------------------

		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання рівня засвоєння освітнього компонента наведена в таблиці 3.

Реалізація основних завдань оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Університеті досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Поточний контроль - це оцінка роботи здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторних занять (лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття) та самостійної роботи, яка відображає навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу освітнього компонента. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять визначає викладач.

Модульний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в кінці кожного навчального модуля (змістовного). Основні завдання модульного контролю полягають у підвищенні мотивації здобувачів вищої освіти до опанування навчального матеріалу, активізації спільної систематичної роботи викладачів і здобувачів вищої освіти упродовж семестру, а також в удосконаленні рівня організації освітнього процесу в Університеті.

Змістовий модуль (модуль) - запланована сукупність тем, що реалізується відповідними формами навчального процесу та підлягає модульному контролю.

Таблиця 3

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90 - 100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64 - 73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Модульний контроль проводиться за розкладом аудиторних занять у формі за рішенням кафедри. До модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальний навчальний план, тобто передбачені в конкретному змістовому модулі всі види навчальної роботи. Бал за модуль розраховується з урахуванням балів за поточний контроль і модульну контрольну роботу.

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання, відповідно до графіку відпрацювань, затвердженого кафедрою обліку і оподаткування.

З метою підвищення мотивації до систематичної активної роботи протягом усього періоду навчання за відповідним освітнім рівнем вищої освіти, переорієнтацію їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; систематизації знань та активне їх засвоєння упродовж навчального року; подолання елементів суб'єктивізму під час оцінювання знань в Університеті передбачена **накопичувальна система оцінювання знань здобувачів вищої освіти**.

За накопичувальною системою підсумкова оцінка в балах з освітнього компонента розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістовні модулі, відвідування занять та за додаткові види робіт з компоненту (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.і., доповідь на науковій здобувач конференції, призове місце в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання, участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри тощо) (табл. 4).

Таблиця 4

Оцінювання освітнього компонента

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)	Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1	0-10% пропусків – 5 балів	доповідь на науковій студентській конференції
Модуль 2	10%-20% пропусків – 4 бали	підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
.....	20%-40% пропусків – 3 бали	призове місце в олімпіаді
	40%-60% пропусків – 2 бали	підготовка наукової публікації
	60%-80% пропусків – 1 бал	виконання індивідуального завдання
	більше 80% пропусків – 0 балів	участь у вдосконаленні навчально- методичної бази кафедри

Кількість балів, що може отримати здобувач вищої освіти за змістовий модуль, може бути різною і встановлюватися для кожного змістового модуля

(в залежності від значимості змістового модуля) з урахуванням того, що підсумкова оцінка не може перевищувати 90 балів. Розрахунок балів за поточний контроль та заохочувальні види робіт визначаються кафедрою та робочою програмою.

Підсумковий контроль – інтегроване оцінювання результатів навчання на певному рівні вищої освіти або на окремих його завершених етапах за національною шкалою і шкалою ЄКТС, яке включає семестровий контроль та атестацію здобувача.

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента становить 100 балів (табл.5):

- модульний контроль – до 90 балів,
- бал за відвідування занять – до 5 балів,
- бал за додаткові види робіт з вивчення освітнього компонента до 5 балів.

Таблиця 5

Оцінювання освітнього компонента

Бал за змістовні модулі (БЗМ)												Сума		
Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)						Бал за відвідування (всього 0-5)			Бал заохочувальний (всього -0-5)					
Змістовий модуль 1 (ЗМ 1) Поточний контроль - 45						Змістовий модуль 2 (ЗМ 2) Поточний контроль - 45						0-5	0-5	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			
7	7	7	8	8	8	8	8	8	7	7	7			
Модульний контроль - 45						Модульний контроль - 45								
БЗМ = (ЗМ1 + ЗМ2):2														

* T1,T2,T3.....- теми змістовного модуля

Відповідно до «Положенням щодо системи оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 227-заг від 22 вересня 2023 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні рекомендації для проведення практичних (семінарських) занять з освітньої компоненти «Бухгалтерський облік в управлінні

підприємством» для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» / Крюкова І.О., Гнат'єва Т.М. Одеса, ОДАУ, 2022. 28с.

2. Методичні рекомендації для самостійної роботи» з освітньої компоненти «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» / Крюкова І.О., Гнат'єва Т.М. Одеса, ОДАУ, 2022. 25с.

3. Фонд тестових завдань.

4. Візуальне супроводження освітнього компоненту (презентації).

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Лаговська О.А., Легенчук В.І., Кузь В.І. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посіб. Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2018. 418 с.

2. Сіренко Н.М., Баришевська І.В., Щербина Ю.О. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2016. 132 с.

3. Крюкова І.О., Стоянова-Коваль С.С., Гнат'єва Т.М., Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством. Одеса: Астропринт, 2020. 200с.

4. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посібник. Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. Київ: КНЕУ, 2006. 526 с.

5. Ковальчук Т.М, Кузь В.І. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: практикум. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 192 с.

Додаткова

1. Kryukova I. Dominants of sustainable development of agriculture and rural territories in Ukraine. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Actual problems of practice and science and methods of their solution» (м. Мілан, Італія, 31.01-02.02.2022р.). Milan, Italy. Рр. 145-152.

2. Бабінська С.Я. Обліково-аналітична інформація – важливий елемент інформаційного забезпечення фінансово-господарської діяльності підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 5(16). С. 340-344.

3. Баланюк І.Ф., Бардаш С.В., Пилипів Н.І. та ін. Обліково-аналітичне забезпечення господарської діяльності: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2014. 293 с.

4. Батанова Т.В. Методологічні аспекти розробки системи збалансованих показників діяльності підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. №3. С. 79-83.

5. Бондар М. Обліково-аналітична інформація в управлінні підприємницькою діяльністю. *Економічний аналіз*. 2018. Вип.6. С. 13-16.
6. Бруханський Р. Стратегічна обліково-аналітична система аграрних підприємств: вимоги, користувачі, суб'єкти генерування інформації. *Міжнародний збірник наукових праць*. 2016. Вип.1. С.5-9.
7. Гладій І.О. Управлінська звітність як інструмент управління ризиками підприємства. *Економічний науково-практичний журнал «Причорноморські економічні студії»*. 2018. Випуск 33. С. 213-216.
8. Гнатєва Т.М., Фурса В.А., Гнатенко Є.П. Економічна сутність та роль фінансового планування в системі управління підприємством. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 2. С. 69–75.
9. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія. Київ: Центр учбової л-ри, 2007. 522 с.
10. Грещак М.Г., Коцюба О.С. Управління витратами: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2002. 131 с.
11. Гринь В.П. Сутність та види облікового інформаційного простору. *Науковий журнал «Економіка, управління та адміністрування»*. Житомирська політехніка. 2019. №4(90). С. 141-147.
12. Гриценко Л., Височина А. Збалансована система показників як інструмент оцінювання стратегії підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 3 (129). С. 161-167.
13. Екологічний облік, аудит і страхування на підприємстві: підручник / За ред. Л. Г. Мельника, М. К. Шапочки. Суми: Університетська книга, 2016. С. 660-685.
14. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку. Житомир. держ. технол. ун-т. Житомир: ЖДТУ, 2010. 495 с.
15. Жук В.М. Екологічні аспекти бухгалтерського обліку в агропромисловому виробництві. *Агроекологічний журнал*. 2019. № 2. С. 18-23.
16. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: монографія. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2009. 648 с.
17. Замула І.В. Бухгалтерський облік екологічної діяльності у забезпеченні стійкого розвитку економіки: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2010. 440 с.
18. Інструкція Про затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291.
19. Корягін М.В. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства: теоретико-методологічні концепції: монографія. Львів, 2012. 389с.
20. Костенко О.М. Обліково-інформаційне забезпечення управління функціонуванням сільськогосподарських підприємств: монографія. К.: Видавництво «Вікпринт», 2017. 350 с.

21. Косянчук Т.Ф., Рибак О.В. Аналіз існуючих підходів щодо оцінки результативності діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2010. № 4, Т.2. С. 62-66.
22. Крюкова І.О. Імплементация стандартів соціальної відповідальності в практичну діяльність суб'єктів аграрного бізнесу України. *Економічний форум*. 2016. № 4. С. 257-263.
23. Крюкова І.О., Гнат'єва Т.М. Інформаційно-аналітична підтримка цифрового агроменеджменту. Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту» (м. Одеса, ОНПУ, 27 травня 2022р.). Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2022. С. 132-134.
24. Крюкова І.О., Попова Л.М. Система обліково-аналітичної підтримки управління прибутком бізнес-суб'єктів аграрного сектору. *Науковий журнал «Український журнал прикладної економіки»*. 2020. Т. 5. № 2. С. 222-231.
25. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. 230 с.
26. Лаговська О.А. Система збалансованих показників у вартісно-орієнтованому управлінні: напрями використання. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. №2. С. 70-80.
27. Лаговська О.А. Стандартизація процедури формування та функціонування бухгалтерського обліку як інформаційно-комунікаційної системи: адаптаційний підхід до сучасних умов господарювання. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. 2011. № 4 (58). С. 55-58.
28. Машина Н.І. Економічний ризик і методи його вимірювання. Київ: ЦНЛ, 2013. 188 с.
29. Мендрул О.Г. Управління вартістю підприємств: монографія. Київ: КНЕУ, 2016. 272 с.
30. Мороз Ю.Ю. Обліково-інформаційна система моніторингу економічного потенціалу підприємства: монографія. Житомир: ПП «Рута», 2011. 352 с.
31. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України №87 від 31 березня 1999 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
32. Олексюк О.І., Дзюбенко Л.М. Прибутковість в управлінні результативністю діяльності сучасних компаній. *Фінанси України*. 2006. № 12. С. 101-111.
33. Осадча Г.Г., Синявська Ю. Управлінська бухгалтерська звітність та критерії оцінки її ефективності. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2018. Випуск 6(49). С. 223-227.
34. Осинська О.В. Впровадження ризик орієнтованого підходу у сфері управління господарською діяльністю. *Часопис Київського університету права*. 2015. №2. С. 182-184.

35. Пилипенко А.А. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств та їх об'єднань: монографія. Харків: Вид. ХНЕУ, 2011. 344 с.
36. Писаревський І.М., Стешенко О.Д. Управління ризиками. Навч. посібник. Харків: ХНАМГ, 2008. 124 с.
37. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій", затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291.
38. Попова В.Д., Курилюк Н.М. Бухгалтерська звітність у системі інформаційного забезпечення управління підприємством. *Економіка і суспільство*. 2018. №18. С. 1002-1011.
39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 року (зі змінами та доповненнями). URL: www.rada.gov.ua.
40. Проданчук М.А. Формування завдань бухгалтерського обліку, орієнтованих на запити системи управління. *Журнал «Облік і фінанси»*. 2013. №2(60). С. 37-42.
41. Проскура В.Ф., Білак Р.Г. Методологічні підходи до управління ризиками. *Економіка і суспільство*. 2017. №9. С. 599-607.
42. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2006. 334 с.
43. Толюпа Н. Збалансована система показників як ефективний інструмент управління. *Економіка та держава*. 2009. № 4. С. 65-66.
44. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік: навч. посібник. Київ: ЦНЛ. 2019. 792 с.
45. Штик Ю.В., Щуренко М.В. Екологічний облік: об'єкти, методи та звітність. *Соціальна економіка*. 2018. № 56. С. 233-239.
46. Щирська А.Ю. Побудова адаптивної системи бухгалтерського обліку в розширенні спектра звітності для забезпечення якості інформаційних ресурсів. *Міжнародний збірник наукових праць «Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу»*. 2019. Вип. 1(42). С. 116-123.
47. Яровенко Т.С., Довга А.О., Остряніна В.Е. Шляхи та методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія: Економіка. 2013. Випуск 7/2. С. 181-188.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Аудиторська палата України – <https://www.apu.com.ua/>
2. Бухгалтер 911 – <https://i.factor.ua/journals/buh911/>
3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
5. Державна служба статистики – <http://www.ukrstat.gov.ua/>

6. Законодавство України <https://zakon.rada.gov.ua>
7. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України №635 від 27 червня 2013 року. URL: www.minfin.gov.ua.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
9. Міжнародні принципи підготовки та складання фінансової звітності. URL Режим доступу: <http://www.dsbrickworks.com/mzhnarodnij-oblk-ta-audit/185>
10. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України – <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
11. Міністерство фінансів України – <https://www.mof.gov.ua/uk>
12. Наукові горизонти – <http://www.journal.znau.edu.ua/horizons>
13. Податки та бухгалтерський облік – <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/>
14. Податкова служба України – <http://sfs.gov.ua/>
15. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
16. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності. Офіційний сайт. URL: <http://csr-ukraine.org>
17. Стандарт соціальної відповідальності ISO 26000. Офіційний сайт Всесвітньої ради бізнесу зі сталого розвитку (WBCSD) URL: <http://www.wbcsd.org/work-program/business-role/previous-work/corporate-social-responsibility.aspx>